

נתיב מורים שותפי פיתוח (נש"ף) בהיסטוריה ממלכת

מתווה הפעלה החל משכבת י' בשנה"ל תשפ"ד

- נתיב מורים שותפי פיתוח מאפשר למורי התוכניות הממירות להמשיך לפתח ולהוביל דרכי הוראה, למידה והערכה חדשות ומגוונות המבוססות על **העמקה, חשיבה היסטורית מסדר גבוה ולמידה בדרך חקר**. הנתיב מבוסס על הניסיון והידע הפדגוגי שנצבר והתפתח לאורך השנים במסגרת תכנית תמ"ר (כולל חלוצים בהערכה).
- להלן יפורטו עיקרי מתווה ההוראה וההערכה במסגרת נתיב מורים שותפי פיתוח בהתאמה לשינויים במתווה הלמידה וההערכה לאור ביטול רפורמת "התחדשות הלמידה".
1. מאפיינים פדגוגיים: נתיב שותפי פיתוח בהיסטוריה מבוסס על שילוב של העמקה בנושאי תוכן נבחרים בתחום הדעת, הקניית מיומנויות ואסטרטגיות חשיבה גנריות ודיסציפלינריות, ועל פיתוח כישורי למידה עצמית וחשיבה יצירתית וביקורתית. כדי לאפשר המשך של כיוונים פדגוגיים אלו, כולל נתיב שותפי פיתוח בהיסטוריה שני היבטים מרכזיים:
- צמצום היקפי התוכן הנלמד כדי לאפשר תהליכי למידה עצמאית של גילוי, חקר והבניית הידע בפרקים הנלמדים
 - אוטונומיה פדגוגית למורים בבניית מתווה ההערכה ומטלות ההערכה המעצבת והמסכמת, כך שיקדמו את תהליכי הלמידה בכיתה ויעריכו אותם.
- נתיב שותפי פיתוח מבקש לקדם את יכולתו של הלומד לאתר ולהעריך ידע בתחום הדעת; לזהות ולהגדיר סוגיות ושאלות רלבנטיות המקדמות למידה וחקר נוספים; להבנות ולהציג ידע בצורה עצמאית ממקורות מידע שונים, תוך שימוש באסטרטגיות חשיבה ובאוריינות היסטורית; לגבש באופן עצמאי מסקנות ועמדות, לבסס אותן ולהגן עליהן.
2. דגשים מנהליים:
- בתי ספר המבקשים להצטרף לנתיב שותפי פיתוח יירשמו תחילה בטופס הרישום של המנהל הפדגוגי כדי לקבל אישור מנהלי להצטרפות¹. בתי ספר בהם נלמדה תכנית תמ"ר או חלוצים בהערכה בהיסטוריה בתשפ"ג אך לא הצטרפו לנש"ף עם שכבת י' בשנה זו צריכים גם גן למלא את הטופס על מנת להצטרף².
 - מורים המבקשים להצטרף לנתיב מובילי הפיתוח ולא לימדו בשנים קודמות בתוכניות ממירות הבגרות יצטרכו לעמוד בתנאי הסף להצטרפות. כמו כן, מורים שלא עמדו בתנאי הסף ובתנאי הפיתוח המקצועי להוראה בנתיב לא יוכלו להמשיך וללמד בה אם לא ישלימו חובות הפיתוח המקצועי ולא יתמידו בהן.

¹ הרישום עבור תשפ"ד בשלב זה הסתיים עבור בתי ספר חדשים

² בתי ספר שנלמדה בהן תכנית תמ"ר או חלוצים בהערכה ולא עשו זאת מתבקשים לפנות אליי בדחיפות על מנת להסדיר את הרישום.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף חברה ורוח
הפיקוח על הוראת היסטוריה

- לאחר שלב האישור המנהלי על הצטרפות בית הספר לנתיב שותפי פיתוח, יש למלא את טופס האישור הפדגוגי להצטרפות לנתיב [המופיע בקישור הבא](#). יש לשלוח את טופס האישור הפדגוגי הראשוני עד לתאריך 4.5.23. **שימו לב- יש למלא את חלקו הראשון של הטופס, אין צורך לצרף תכנית מלאה. אין בשליחת הטופס וקבלת האישור על תוכנו משום אישור על תכנית הלימודים המלאה וקבלה לנתיב שותפי פיתוח³.**
- לצורך אישור פדגוגי סופי להצטרפות לנתיב שותפי פיתוח או המשך הפעלתו בשנה שלאחר מכן יש לשלוח למדריך האחראי על הנתיב תוכנית לימודים עד לתאריך 30/6 ולקבל אישור, לאחר שבוצעו כל השינויים וההתאמות הנדרשים בה, בכל שנה בעבור השנה הבאה (לקראת שנה"ל תשפ"ד בלבד ניתן יהיה להגיש תוכניות ולקבל עליהן אישור עד לתאריך 6/7/23). תוכנית הלימודים תכלול התייחסות לתכני הלימוד, אופני הלמידה, ההוראה וההערכה שיופעלו, מיומנויות חשיבה ולמידה ותכנון מפורט של מהלך ההוראה וההערכה. את תוכנית הלימודים יש להגיש לאישור על גבי מסמך ייעודי (ראו נספח א וכן [תבנית ודוגמה לבניית התוכנית בקישור הזה](#)).
- לפחות שתיים ממטלות ההערכה במתווי ההערכה השונים (ראו פירוט בסעיף ה') יהיו מבוקרות באמצעות אישור מוקדם של המטלה ומחונן ההערכה שלה על ידי המדריך או מי שימונה לכך מטעם המפמ"ר.
- את תוצרי מטלות ההערכה המרכזיות (המבוקרות והלא מבוקרות) יש לתעד, לשמור ולהעמיד לצורך בדיקה מדגמית ככל שידרש מצד הפיקוח על הוראת תחום הדעת.
- הן לצורך הצטרפות לנתיב והן בכדי להמשיך וללמד בו, תהיה חובת השתתפות בהשתלמויות של פיתוח מקצועי גנרי ודיסציפלינרי. דרישות הפיתוח המקצועי יותאמו לכל מורה בהתאם לניסיונו, ידיעותיו, הכשרות פיתוח מקצועי קודם וצרכיו הפדגוגיים.

3. תכני הלימוד ופריסת הלימודים:

כאמור, הרצון ליצור תהליכי הוראה, למידה והערכה מבוססי העמקה, חשיבה וחקר מחייבים צמצום של היקף תכני הלימוד במסגרת לימודי היסוד. הבחירה בפרקי הלימוד לתוכנית הלימודים הבית ספרית תעשה מתוך מסמך האשנ"ב הרלבנטי לשנת הלימודים⁴. הבחירה בפרקי ההוראה בתוכנית הלימודים מבוססת על חלוקת התוכנית לשלושה פרקים מרכזיים ואשר בכל אחד מהם יש לבחור את פרקי הלימוד וההעמקה כדלקמן:

³ בתי ספר המלמדים בתשפ"ג בנש"ף היסטוריה פטורים משלב זה. בתי ספר המלמדים בתמ"ר ומצטרפים לנש"ף בתשפ"ד יציינו זאת בטופס.

⁴ מורה שיבחר ללמד נושא המופיע בתוכנית הלימודים המלאה אך לא באשנ"ב של שנה"ל הרלבנטית יוכל לעשות זאת בכפוף לאישור המדריך המלווה את יישום הנתיב בתחום הדעת ומאשר את תוכנית הלימודים.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף חברה ורוח
הפיקוח על הוראת היסטוריה

1. הלאומיות והציונות עד 1920: יש להגדיר יסוד מארגן ולבחור חמישה נושאים ללמידה מעמיקה, לפחות אחד מהם עוסק בלאומיות באירופה במאה ה-19. נושאים נוספים מתוכנית הלימודים ניתן ללמד כפרקי גישור או לא ללמד כלל.
2. טוטליטריות, מלחמת העולם השנייה והשואה: יש להגדיר יסוד מארגן ולבחור חמישה נושאים ללמידה מעמיקה. שאר הנושאים יילמדו כגישור או שלא יילמדו כלל.
3. בונים מדינה במזה"ת: יש לבחור יסוד מארגן ושישה נושאים ללמידה מעמיקה (שלושה בפרק המאבק להקמת מדינה ושלושה בפרק העוסק בסוגיות בתולדות מדינת ישראל). שאר הנושאים יילמדו כגישור או שלא יילמדו כלל בכל הפרקים יש להקפיד על בחירה מאוזנת שתבטא פריסה ראויה של נושאי הלימוד.

קישור לטבלת נושאי הלימוד ואפשרויות הבחירה לצורך בניית תוכנית הלימודים ניתן למצוא

כאן.

- פריסת נושאי הלימוד לאורך התקופה: ההחלטה מתי ללמד כל אחד משלושת הנושאים הגדולים ובאיזה סדר נתונה לשיקול דעתו של ביה"ס, ובלבד שתימשך על פני ארבעה סמסטרים לפחות.
4. שעות ההוראה: המינימום הנדרש ללימודי היסטוריה בחטיבה העליונה הוא 6 ש"ש. **לאור הדרישה להוראה מעמיקה ועתירת חשיבה וללמידה והערכה מבוססות חקר, מומלץ להקדיש להוראה בנתיב שותפי פיתוח בהיסטוריה לפחות 7 ש"ש.** בתי ספר המבקשים לבצע במסגרת הלמידה וההערכה עבודות חקר או מטלות חקר רחבות כגון למ"פ ולעמוד בשאר תנאי הנתיב לא יוכלו לבצע זאת בהיקף פחות מזה של 7 ש"ש.
 5. דרכי ההערכה: מסלול החקר בהיסטוריה מציע מספר מתווי הערכה. המשותף להם הוא בהדגשת היבטי למידת החקר בהערכה והאפשרות לבנות את מטלות ההערכה ברמות חקר שונות ומתרחבות לאורך תהליך הלמידה. בכל אחד מהמתווים המפורטים להלן יש לבצע לפחות מטלה אחת שתהיה מטלת הערכה מסכמת אישית שתעריך 25%-30% מנושאי הלימוד (מבחן או אירוע הערכה דומה בהיקפו)

מתווה תלקיט החקר

נושא	מטלה	משקל	הערות
לאומיות	שתי	10%	מטלה זו יכולה להיות ברמת חקר שאינה
וציונות	מטלות חקר	15%	גבוהה ולדרוש מספר רכיבים מצומצם ממארג החקר.

מדינת ישראל
 משרד החינוך
 המזכירות הפדגוגית
 אגף חברה ורוח
 הפיקוח על הוראת היסטוריה

יש לבחור את המטלה ברמת החקר הגבוהה יותר הדורשת יותר רכיבי חקר לביצועה ולתת לה את המשקל הרב יותר מבין השתיים. מטלה זו חייבת באישור מדריך	5-10% 10% 15-20%	3 מטלות חקר	טוטליטריות, מלחמת העולם השנייה ושואה
יש לבחור את המטלה ברמת החקר הגבוהה יותר הדורשת יותר רכיבי חקר לביצועה ולתת לה את המשקל הרב יותר מבין השתיים. מטלה זו חייבת באישור מדריך	5-10% 10% 15-20%	3 מטלות חקר	בונים מדינה במזה"ת
	5%	סיכום תהליך הלמידה ושיחת הערכה	סיכום ורפלקציה על התלקיט

מתווה עבודת חקר מצומצמת

המרת מטלות ההערכה בפרק טוט' ושואה או בפרק בונים מדינה בכתיבה של עבודת חקר מצומצמת. בית הספר הבוחר בכתיבה של עבודת חקר מתחייב להקצות לשלב לימודי היסוד בהיסטוריה 7 ש"ש לפחות.

מתוה למ"פ (PBL)

המרת מטלות ההערכה של תלקיט החקר באחד או שניים מפרקי הלימוד המרכזיים בהערכת למ"פ בית הספר המבקש ליצור מתווה הערכה ייחודי ושונה מהמוצע כאן ובכל שאלה אחרת על מסלול החקר בנתיב שותפי פיתוח יש לפנות אל:

יובל קוברסקי ykovarsky@gmail.com

0544-271329

נספח א: תבנית תכנית לימודים במסלול החקר בנתיב שותפי

פיתוח, היסטוריה ממלכתי

מידע כללי

בית ספר: _____ סמל מוסד: _____
מתווה הערכה: (עבודה/תלקיט/למ"פ): _____
כיתות בתוכנית: _____ פריסת השעות לפי שכבות: _____
מורים המלמדים בנתיב:

שם	כתובת דוא"ל	ותק	השכלה רלוונטית

הטבלה שלהלן מהווה בסיס לתוכניות הלימודים ולהמשך הליווי וההדרכה. יש למלא אותה ע"פ ההנחיות וההסברים.

על בסיס טבלה זו תאושר התוכנית הבית ספרית.

את מספר המטלות הנדרשות והסברים על מתווה ההערכה תמצאו במסמכים שנשלחו אליכם. יש למלא טבלה נפרדת עבור כל אחד משלושת פרקי הלימוד המרכזיים (לאומיות וציונות; טוטליטריות ושואה; המאבק להקמת מדינת ישראל וסוגיות מרכזיות בתולדותיה). במידה וישנם שני מתווי הוראה והערכה שונים בבית הספר ו/או שמורים שונים מלמדים תכנים שונים, יש לשלוח פירוט תוכניות בהתאם.

* מטבע הדברים צפויים שינויים ועדכונים בתוכנית הבית ספרית בהתאם לנסיבות המשתנות ותהליכי למידה של הצוות.

פרק הלימוד: _____ פרק הזמן בו ילמד: _____
יסוד מארגן לבחירת נושאי הלימוד בפרק: _____

נושאי הלימוד מתוכנית הלימודים ומשך הזמן שיוקדש לו	תכנים וסוגיות מרכזיות שילמדו בנושא זה.	אסטרטגיות חשיבה מסדר גבוה ומיומנויות חקר שישולבו בהוראה	אמצעי הוראה ולמידה ודרכי הוראה צפויים	מטלות הערכה צפויים במהלך או בסיכום לימד הנושא

[קישור להסברים מפורטים על כתיבת התוכנית בהתאם לטבלה הנ"ל, בצירוף דוגמה](#)